TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. rugpjūčio 1 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – Laisvas asmenų judėjimas – SESV 18 straipsnis – Nediskriminavimas dėl pilietybės – Direktyva 2004/38/EB – 24 straipsnis – Vienodo požiūrio principas – Nepilnametis vaikas Sąjungos pilietis, turintis teisę gyventi šalyje pagal šią direktyvą – Leidimo gyventi šalyje išdavimas pagal nacionalinę teisę vienam iš šio vaiko tėvų, siekiant vykdyti tėvų valdžią – Skirtumas atsižvelgiant į vaiko pilietybę – Vienas iš tėvų, turintis teisę gyventi šalyje kaip darbo ieškantis asmuo – Su teise į socialinę paramą susijusi nukrypti nuo vienodo požiūrio principo leidžianti nuostata – Apimtis“

Byloje C-397/23

dėl *Sozialgericht Detmold* (Detmoldo socialinis teismas, Vokietija) 2023 m. birželio 22 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. birželio 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

FL

prieš

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld,

dalyvaujant

Stadt Bielefeld,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė M. L. Arastey Sahún, teisėjai D. Gratsias, E. Regan (pranešėjas), J. Passer ir B. Smulders,

generalinis advokatas J. Richard de la Tour,

posėdžio sekretorė R. Şereş, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2024 m. lapkričio 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir R. Kanitz,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann ir E. Montaguti,

susipažinęs su 2025 m. vasario 13 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Sąjungos teisės aktų, kuriuose reglamentuojama Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisė laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant FL ir *Jobcenter Arbeitplus Bielefeld* (Bylefeldo darbo birža, Vokietija) (toliau – *Jobcenter Bielefeld*) ginčą dėl darbo biržos atsisakymo skirti FL Vokietijos teisės aktuose numatytas socialines išmokas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2004/38/EB

3 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46), 3, 4 ir 6 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(3) Sąjungos pilietybė turėtų būti pagrindinis valstybių narių piliečių statusas, kai jie naudojasi savo teise laisvai judėti ir gyventi šalyje. Todėl būtina sisteminti ir persvarstyti esamus Bendrijos instrumentus, atskirai skirtus [pagal darbo sutartį dirbantiems] darbuotojams, savarankiškai dirbantiesiems asmenims ir studentams bei kitiems nedirbantiems asmenims, kad būtų supaprastinta ir sustiprinta visų Sąjungos piliečių laisvo judėjimo ir apsigyvenimo teisė.

(4) Siekiant sutvarkyti padėtį sektorių po sektoriaus, laisvo judėjimo ir gyvenimo šalyje teisei taikyti laipsnišką metodiką ir lengvinti naudojimąsi šia teise, reikia vieno teisinio akto, skirto iš dalies pakeisti [1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, 1968, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15)] ir panaikinti tokius aktus: <…>

<…>

„(6) Siekiant išlaikyti šeimos vienybę platesne prasme ir nepažeidžiant diskriminacijos pilietybės pagrindu draudimo, priimančioji valstybė narė asmenų, kurie neįtraukti į šeimos narių apibrėžimą pagal šią direktyvą ir todėl neturi automatinės įvažiavimo ir gyvenimo teisės, padėtį nagrinėja pagal savo teisės aktus ir nusprendžia, ar tokiems asmenims galėtų būti leista įvažiuoti ir gyventi šalyje, atsižvelgdama į jų santykį su Sąjungos piliečiu ar bet kurias kitas aplinkybes, pvz., jų finansinį ar fizinį priklausomumą nuo Sąjungos piliečio.“

4 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Apibrėžimai“ numatyta:

„Šioje direktyvoje:

<…>

2. „šeimos narys“ – tai:
   a) sutuoktinis;
   b) partneris, su kuriuo Sąjungos pilietis sudarė registruotą partnerystę, remiantis valstybės narės teisės aktais, jei priimančioji valstybė narė traktuoja registruotą partnerystę kaip lygiavertę santuokai ir laikantis atitinkamuose priimančiosios valstybės narės teisės aktuose nustatytų reikalavimų;
   c) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą tiesioginiai palikuonys, kuriems nesukakę 21 metų amžiaus, arba išlaikytiniai;
   d) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą išlaikomi tiesioginiai giminaičiai, esantys aukščiau pagal giminystės liniją [aukštutinės tiesiosios linijos giminaičiai];

<…>“

5 Šios direktyvos 3 straipsnyje „Naudos gavėjai“ nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnyje [2 straipsnio 2 punkte] apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų [atvyksta pas juos].

2. Nepažeisdama jokių laisvo judėjimo ir gyvenimo teisių, kuriuos atitinkami asmenys gali turėti savaime, priimančioji valstybė narė, laikydamasi savo teisės aktų, palengvina galimybę įvažiuoti ir gyventi šalyje tokiems asmenims:

<…>

b) partneriams, su kuriais Sąjungos pilietis palaiko ilgalaikius santykius, jei jie tinkamai patvirtinami.

Priimančiosios valstybės narės imasi išsamiai nagrinėti asmenines aplinkybes [asmens situaciją] ir turi patvirtinti bet kokį draudimą [motyvuoti kiekvieną atsisakymą leisti] šiems žmonėms įvažiuoti ar gyventi šalyje.“

6 Tos pačios direktyvos 6 straipsnio „Teisė gyventi šalyje iki trijų mėnesių“ 1 dalyje numatyta:

„Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės teritorijoje iki trijų mėnesių trukmės laikotarpį, netaikant jokių reikalavimų ar formalumų, išskyrus reikalavimą turėti tapatybės kortelę arba pasą.“

7 Direktyvos 2004/38 14 straipsnio „Teisės gyventi šalyje išlaikymas“ 2 ir 4 dalyse nurodyta:

„2. Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai [turi] 7, 12 ir 13 straipsniuose numatytą teisę gyventi šalyje tol, kol jie atitinka ten nustatytus reikalavimus.

<…>

4. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 bei 2 dalių ir nepažeidžiant VI skyriaus nuostatų, išsiuntimo iš šalies priemonė jokiu būdu negali būti taikoma prieš Sąjungos piliečius ar jų šeimos narius, jei:

<…>

b) Sąjungos piliečiai atvyko į priimančiosios valstybės narės teritoriją ieškodami darbo. Tokiu atveju Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai negali būti išsiųsti iš šalies, tol, kol jie gali pateikti įrodymus, kad tebeieško darbo ir kad jie turi realių galimybių įsidarbinti.“

8 Šios direktyvos 24 straipsnyje „Vienodas traktavimas [požiūris]“ įtvirtinta:

„1. Taikant tokias specialiąsias nuostatas, kurios aiškiai numatytos Sutartyje ir antriniuose [antrinės] teisės aktuose, visiems Sąjungos piliečiams, pagal šią direktyvą gyvenantiems priimančiosios valstybės narės teritorijoje, Sutarties taikymo srityje taikomas vienodas traktavimas [požiūris] kaip ir tos valstybės narės piliečiams. <…>

2. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, priimančioji valstybė narė neįpareigojama suteikti socialinės paramos teises [teisės] per pirmuosius tris gyvenimo šalyje mėnesius arba, kai taikytina, ilgesnį 14 straipsnio 4 dalies b punkte numatytą laikotarpį, <…> asmenims, išskyrus [pagal darbo sutartį dirbančius] darbuotojus, savarankiškai dirbančiuosius, tokį statusą išlaikančius asmenis ir jų šeimos narius.“

Reglamentas (EB) Nr. 883/2004

9 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 188, 2013, p. 10) 4 straipsnyje numatyta:

„Jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, pagal bet kurios valstybės narės teisės aktus priklauso tos pačios išmokos ir prievolės, kaip ir tos valstybės piliečiams.“

Vokietijos teisė

Dėl gyvenimo šalyje

10 2004 m. liepos 30 d. *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet* (Užsieniečių apsigyvenimo, įsidarbinimo ir integracijos federalinėje teritorijoje įstatymas) (*BGBl.*, 2004 I, p. 1950), iš dalies pakeisto 2015 m. liepos 27 d. įstatymu (*BGBl.*, 2015 I, p. 1386) (toliau – *AufenthG*), 28 straipsnio „Šeimos susijungimas atvykstant pas Vokietijos piliečius“ 1 dalies pirmame sakinyje nustatyta:

„Leidimas gyventi šalyje turi būti išduotas užsieniečiui, kuris yra:

1) Vokietijos piliečio sutuoktinis,

2) nepilnametis nesusituokęs Vokietijos piliečio vaikas,

3) nepilnamečio nesusituokusio Vokietijos piliečio vienas iš tėvų, globojantis šį asmenį,

jei Vokietijos piliečio įprastinė gyvenamoji vieta yra federalinėje teritorijoje.“ <…>“

11 2004 m. liepos 30 d. *Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern* (Įstatymas dėl laisvo Sąjungos piliečių judėjimo) (*BGBl.*, 2004 I, p. 1986), iš dalies pakeisto 2020 m. lapkričio 12 d. įstatymu (*BGBl.*, 2020 I, p. 2416) (toliau – *FreizügG/ES)*, 11 straipsnio 14 dalies pirmas sakinys suformuluotas taip:

„[*AufenthG*] taip pat taikomas, jeigu juo suteikiamas palankesnis teisinis statusas nei šiuo įstatymu.“

Dėl socialinės paramos išmokos

12 Iki 2020 m. gruodžio 31 d. galiojusios redakcijos *Sozialgesetzbuch* (Socialinis kodeksas) II knygoje (toliau – SGB II) esančio 7 straipsnio „Išmokų gavėjai“ 1 dalyje buvo nustatyta:

„Pagal šią knygą išmokos skiriamos asmenims, kurie:

1) yra sulaukę 15 metų amžiaus ir dar nėra pasiekę 7a straipsnyje nustatytos amžiaus ribos;

2) yra darbingi;

3) yra nepasiturintys ir

4) nuolat gyvena Vokietijos Federacinėje Respublikoje (darbingi gavėjai).

Išskyrus:

1) užsieniečius, kurie per pirmuosius tris jų gyvenimo šalyje mėnesius Vokietijos Federacinėje Respublikoje nėra darbuotojai ar savarankiškai dirbantys asmenys ir kurie neturi teisės laisvai judėti pagal [*FreizügG/ES]* 2 straipsnio 3 dalį, taip pat jų šeimos narius;

2) užsienio piliečius:

a) kurie neturi teisės gyventi šalyje;
b) kurių teisė gyventi šalyje yra grindžiama tiktai tikslu ieškoti darbo <…>[;]

<…>

taip pat jų šeimos narius,

<…>

Nukrypstant nuo antro sakinio 2 punkto, išmokos pagal šią knygą skiriamos užsieniečiams ir jų šeimos nariams, jeigu jų įprastinė gyvenamoji vieta bent penkerius metus yra federalinėje teritorijoje <…>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

13 Ieškovas pagrindinėje byloje, Lenkijos pilietis FL, 2020 m. gegužės 30 d. iš Nyderlandų atvyko į Vokietiją. Jo partnerė, taip pat Lenkijos pilietė, anksčiau, 2015 m. rugpjūčio 30 d., buvo atvykusi į Vokietiją iš Lenkijos. 2020 m. lapkričio 27 d. Vokietijoje jiems gimė sūnus, kuris taip pat turi Lenkijos pilietybę.

14 FL, jo partnerė ir jų vaikas pateikė *Jobcenter Bielefeld* prašymą dėl bazinės socialinės paramos išmokų pagal SGB II. 2020 m. gruodžio 3 d. ir 2020 m. gruodžio 21 d. sprendimais *Jobcenter Bielefeld* skyrė šias išmokas FL partnerei nuo 2020 m. gegužės 30 d., o vaikui – nuo jo gimimo dienos. Vis dėlto 2021 m. balandžio 21 d. sprendimu FL prašymas buvo atmestas dėl laikotarpio nuo 2020 m. gegužės 30 d. iki 2021 m. vasario 28 d., motyvuojant tuo, kad jis neturi teisės gyventi Vokietijos teritorijoje, dėl kurios galėtų įgyti teisę gauti socialines išmokas pagal SGB II, nes jo teisė gyventi šalyje suteikta tik darbo paieškos tikslais.

15 2021 m. liepos 19 d. sprendimu *Jobcenter Bielefeld* atmetė FL skundą, pateiktą dėl sprendimo atmesti prašymą, kaip nepagrįstą, iš esmės remdamasis tais pačiais motyvais, kuriais buvo grindžiamas pirminis sprendimas.

16 Konkrečiai kalbant, darydamas išvadą, kad FL neturi teisės gyventi Vokietijos teritorijoje, dėl kurios galėtų įgyti teisę į socialines išmokas pagal SGB II, *Jobcenter Bielefeld* konstatavo, kad, pirma, pagal nacionalinę teisę FL negali reikalauti teisės gyventi šalyje kaip partnerės, turinčios teisę nuolat gyventi šalyje, šeimos narys arba artimas asmuo.

17 Antra, jis konstatavo, kad FL taip pat negalėjo gauti leidimo gyventi šalyje kaip vykdantis tėvų valdžią savo nepilnamečiui vaikui pagal *AufenthG* 28 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 3 punktą, vertinamą atskirai arba kartu su *FreizügG/ES* 11 straipsnio 14 dalies pirmu sakiniu, nes toks leidimas gyventi šalyje išduodamas su sąlyga, kad vaikas yra Vokietijos pilietis, o FL vaikas yra Lenkijos pilietis.

18 Trečia, *Jobcenter Bielefeld* nusprendė, kad teisė gyventi šalyje nekyla nei iš 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje (OL L 141, 2011, p. 1), nei iš Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsnio, kaip juos išaiškino Teisingumo Teismas 2020 m. spalio 6 d. Sprendime *Jobcenter Krefeld* (C-181/19, EU:C:2020:794). Byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, nepilnamečiuis vaikams buvo nustatyta pareiga mokytis, o taip nėra FL vaiko atveju.

19 2021 m. rugpjūčio 12 d. FL pateikė skundą dėl 2021 m. liepos 19 d. *Jobcenter Bielefeld* sprendimo *Sozialgericht Detmold* (Detmoldo socialinis teismas, Vokietija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Grįsdamas šį skundą FL iš esmės tvirtina, kad teisė gyventi šalyje jam turi būti suteikta pagal *AufenthG* 28 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 3 punktą, siejamą su *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinės Respublikos Pagrindinis įstatymas) 6 straipsniu, kuriame, be kita ko, numatyta šeimos apsauga ir santuokoje bei ne santuokoje gimusių vaikų lygybė, ir 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsniu, kuriame įtvirtinta teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą. Anot FL, teisės į šeimos susijungimą siekiant vykdyti tėvų valdžią taikymas tik esant situacijai, kai ši valdžia vykdoma Vokietijos pilietybę turinčiam nepilnamečiui vaikui, prieštarauja Sąjungos teisei, nes tai yra ne tik laisvo judėjimo apribojimas, bet ir teisės į vienodą požiūrį pažeidimas.

20 *Jobcenter Bielefeld* teigia, kad leidimas gyventi šalyje FL negali būti suteiktas remiantis *AufenthG* 28 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 3 punktu, nes pagal pačią šios nuostatos formuluotę ji taikoma tik nepilnamečiuis vaikams, turintiems Vokietijos pilietybę. Imigraciją ir teisę gyventi šalyje reglamentuojantiems nacionalinės teisės aktams būdinga tai, kad pagal juos tos valstybės piliečiai atskiriami nuo užsieniečių, tačiau dėl to atitinkamos nuostatos neprieštarauja Sąjungos teisei.

21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Vokietijos doktrinoje ir jurisprudencijoje nesutariama dėl to, ar pagal *FreizügG/ES* 11 straipsnio 14 dalies pirmą sakinį, siejamą su *AufenthG* 28 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 3 punktu ir SESV 18 straipsnio pirma pastraipa, galima pagrįsti vieno iš tėvų, vykdančio tėvų valdžią nepilnamečiui Sąjungos piliečiui, kuris neturi Vokietijos pilietybės, bet turi išvestinę teisę gyventi Vokietijos teritorijoje, remiantis kito iš tėvų teise gyventi šalyje, teisę gyventi šalyje. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, siekiant išspręsti jam pateiktą ginčą, būtina pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad būtų įvertinta taikytinų Vokietijos teisės aktų atitiktis Sąjungos teisei.

22 Jei FL būtų pripažinta teisė gyventi Vokietijos teritorijoje dėl kitų priežasčių nei darbo paieška, iš esmės jam taip pat turėtų būti pripažinta teisė į socialines išmokas pagal SGB II.

23 Šiomis aplinkybėmis *Sozialgericht Detmold* (Detmoldo socialinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiama nacionalinės teisės norma, pagal kurią leidimas gyventi šalyje siekiant vykdyti tėvų valdžią vaikui gali būti išduodamas tik nesusituokusio nepilnamečio šalies pilietybę turinčio vaiko vienam iš tėvų, kuris yra užsienietis, jeigu vaiko įprastinė gyvenamoji vieta yra nacionalinėje teritorijoje, o tai reiškia, kad Sąjungos valstybės narės piliečiai neturi tokios teisės gauti leidimo gyventi šalyje siekiant vykdyti tėvų valdžią ne tos šalies, o kitos valstybės narės pilietybę turinčiam nepilnamečiui Sąjungos piliečiui?“

Dėl prejudicinio klausimo

24 Pirmiausia pažymėtina, kad Europos Komisija nurodė galimybę ieškovui pagrindinėje byloje remtis teise gyventi Vokietijos teritorijoje kaip bendro vaiko motinos „partneriui“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies b punktą, ir patikslino, kad jeigu jis turėtų tokią teisę, nebereikėtų atsakyti į klausimą, pateiktą siekiant išspręsti ginčą pagrindinėje byloje.

25 Šiuo aspektu primintina, kad su Sąjungos teise susijusiems klausimams taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2025 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Amilla*, C-723/23, EU:C:2025:262, 38 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

26 Nagrinėjamu atveju ieškovas pagrindinėje byloje remiasi ne teise gyventi šalyje, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies b punktą, o nacionalinėje teisėje numatyta teise gyventi šalyje siekiant vykdyti tėvų valdžią, o, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, norint įvertinti šio reikalavimo pagrįstumą reikia išaiškinti Sąjungos teisę. Vien galimybė, kad suinteresuotasis asmuo prireikus gali pasinaudoti ir kitokia teise gyventi šalyje, akivaizdžiai neįrodo, kad Sąjungos teisės nuostatos, kurias prašoma išaiškinti, neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba kad šiame klausime iškelta problema yra hipotetinė.

27 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai konkrečiai susiję su Lenkijos piliečio, kuris yra nepilnamečio vaiko, kuris taip pat yra Lenkijos pilietis ir kurio įprastinė gyvenamoji vieta yra Vokietijos teritorijoje, tėvas, galimybe gauti nacionalinį leidimą gyventi šalyje, siekiant vykdyti tėvų valdžią šiam vaikui, kai vaikas gyvena šioje teritorijoje pagal Direktyvą 2004/38 kaip savo motinos, taip pat Lenkijos pilietės, turinčios teisę nuolat gyventi šalyje pagal šią direktyvą, šeimos narys. Be to, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šis klausimas grindžiamas prielaida, jog FL neturi kitokios teisės gyventi Vokietijoje nei ta, kuri grindžiama jo, kaip darbo ieškančio asmens, statusu pagal Direktyvos 2004/38 14 straipsnio 4 dalies b punktą.

28 Taip pat neginčijama, kad leidimas gyventi šalyje, kurį FL nori gauti siekdamas vykdyti tėvų valdžią, jam suteiktų teisę į socialines išmokas, nors pagal Vokietijos teisę teisė gyventi Vokietijoje vien darbo paieškos tikslais nesuteikia jam teisės į šias išmokas. Dėl šios priežasties, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme FL teigia, kad jam turi būti išduotas toks nacionalinis leidimas gyventi šalyje ir skirtos socialinės išmokos pagal SGB II.

29 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, atsakydamas į pateiktą klausimą, taip pat turi remtis šio sprendimo 27 punkte išdėstyta prielaida.

30 Trečia, primintina, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kai prejudiciniame klausime nurodoma tik Sąjungos teisė neįvardijant konkrečių jos nuostatų, iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų aplinkybių, visų pirma prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų, visumos Teisingumo Teismui tenka, atsižvelgiant į bylos dalyką, nustatyti išaiškintinas Sąjungos teisės nuostatas (2015 m. vasario 12 d. Sprendimo *Surgicare*, C-662/13, EU:C:2015:89, 17 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

31 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamojoje dalyje nurodo kelias Sąjungos teisės nuostatas, tačiau tik dėl SESV 18 straipsnio jis nurodo šio sprendimo 21 punkte išdėstytą priežastį, dėl kurios jam kyla klausimas, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamomis nacionalinės teisės normomis pažeidžiama Sąjungos teisė, nes, kaip matyti iš šio sprendimo 27 punkto, šis teismas remiasi prielaida, kad Direktyva 2004/38 taip pat taikytina nagrinėjamu atveju.

32 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 18 straipsnis ir (arba) Direktyva 2004/38 turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias nacionalinėje teisėje numatytas leidimas gyventi šalyje siekiant vykdyti tėvų valdžią negali būti išduotas Sąjungos piliečiui, turinčiam tėvų valdžią savo nepilnamečiui vaikui, vien dėl to, kad vaikas, nors ir yra Sąjungos pilietis ir gyvena šios valstybės narės teritorijoje pagal šią direktyvą, neturi jos pilietybės.

33 Šiuo klausimu pirmiausia pažymėtina, kad iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, jog pagrindinėje byloje nagrinėjamo nacionalinio leidimo gyventi šalyje išdavimo sąlygos lemia skirtingą požiūrį į Vokietijoje gyvenančius nepilnamečius vaikus, atsižvelgiant į jų pilietybę. Konkrečiai kalbant, pagal Vokietijos teisės nuostatas leidimas gyventi šalyje siekiant vykdyti tėvų valdžią gali būti išduotas kitos valstybės narės piliečiui tik jeigu ši valdžia vykdoma nepilnamečiui nesusituokusiam vaikui, kuris turi Vokietijos pilietybę ir kurio įprastinė gyvenamoji vieta yra Vokietijos teritorijoje. Taigi toks nacionalinis leidimas gyventi šalyje negali būti suteiktas vienam iš nepilnamečio vaiko, Sąjungos piliečio, kuris neturi Vokietijos pilietybės, tėvų, kitos valstybės narės piliečiui, net jei šio vaiko įprastinė gyvenamoji vieta taip pat yra Vokietijos teritorijoje.

34 Primintina, kad pagal SESV 20 straipsnio 1 dalį kiekvienam asmeniui, turinčiam valstybės narės pilietybę, suteikiamas Sąjungos piliečio statusas ir kad šis statusas pripažįstamas kaip pagrindinis valstybių narių piliečių statusas, nes leidžia tiems Sąjungos piliečiams, kurių situacija tokia pati, būti vienodai teisiškai vertinamiems SESV taikymo *ratione materiae* srityje, neatsižvelgiant į pilietybę ir nepažeidžiant šiuo klausimu aiškiai nustatytų išimčių (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 62 punktas).

35 Taigi kiekvienas Sąjungos pilietis gali remtis SESV 18 straipsnyje numatytu bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės draudimu visose situacijose, kurios priklauso Sąjungos teisės taikymo *ratione materiae* sričiai. Šios situacijos apima situacijas, susijusias su naudojimusi SESV 20 straipsnio 2 dalies a punkte ir 21 straipsnyje įtvirtinta teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 63 punktas).

36 Kadangi ieškovo pagrindinėje byloje vaikas yra Sąjungos pilietis, gyvenantis kitoje valstybėje narėje nei ta, kurios pilietis jis yra, jo situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo *ratione materiae* sritį, todėl jis iš esmės gali remtis SESV 18 straipsnyje įtvirtintu diskriminacijos dėl pilietybės draudimu (pagal analogiją žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 64 punktą).

37 Vis dėlto pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 18 straipsnio pirma pastraipa savarankiškai taikoma tik esant toms Sąjungos teisės reglamentuojamoms situacijoms, dėl kurių SESV nenumatyta specialių nediskriminavimo taisyklių (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 65 punktas).

38 Šiuo aspektu pažymėtina, kad nediskriminavimo principas Direktyvos 2004/38 24 straipsnyje yra sukonkretintas Sąjungos piliečiams, kurie naudojasi teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (pagal analogiją žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 66 punktą).

39 Pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 1 dalį į šios direktyvos taikymo sritį patenka ir joje suteikiamomis teisėmis gali naudotis Sąjungos piliečiai, atvykstantys į kitą valstybę narę nei ta, kurios pilietybę jie turi, arba gyvenantys joje, taip pat kartu su jais arba pas juos atvykstantys jų šeimos nariai, kaip jie apibrėžti šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkte. Taip yra tokio asmens, kaip ieškovo pagrindinėje byloje vaiko, kuris, kaip matyti iš šio sprendimo 27 punkto, yra Lenkijos pilietis ir gyvena Vokietijos teritorijoje kaip savo motinos, kuri taip pat yra Lenkijos pilietė ir turi teisę nuolat gyventi atitinkamos valstybės narės teritorijoje, šeimos narys, atveju.

40 Šiomis aplinkybėmis reikia išaiškinti Direktyvos 2004/38 24 straipsnį.

41 Pirma, šio 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad visiems Sąjungos piliečiams, pagal šią direktyvą gyvenantiems priimančiosios valstybės narės teritorijoje, SESV taikymo srityje taikomas vienodas požiūris kaip ir tos valstybės narės piliečiams.

42 Kaip matyti iš šio sprendimo 39 punkto, nagrinėjamu atveju pareiškėjo pagrindinėje byloje vaikas yra Sąjungos pilietis, gyvenantis Vokietijos teritorijoje „pagal Direktyvą 2004/38“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 24 straipsnio 1 dalį.

43 Be to, teisės gyventi šalyje suteikimas nepilnamečio Sąjungos piliečio vienam iš tėvų, pasinaudojusiam judėjimo ir gyvenimo šalyje laisve, patenka į „Sutarties taikymo sritį“, kaip tai suprantama pagal 24 straipsnio 1 dalį, nes tokios teisės suteikimas gali palengvinti atitinkamo nepilnamečio vaiko naudojimąsi teise laisvai judėti ir gyventi priimančiojoje valstybėje narėje.

44 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, kaip matyti iš
Direktyvos 2004/38 3 ir 4 konstatuojamųjų dalių, šia direktyva siekiama supaprastinti naudojimąsi pagrindine asmenine teise laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, kuri pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį tiesiogiai suteikiama Sąjungos piliečiams, ir sustiprinti šią pagrindinę teisę. Šių piliečių šeimos gyvenimo apsauga, ypač priemonių, skatinančių jų šeimos integraciją priimančiojoje valstybėje narėje, patvirtinimas padeda įgyvendinti šį tikslą (šiuo klausimu žr. 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *État belge (Teisė gyventi šalyje smurto šeimoje atveju)*, C-930/19, EU:C:2021:657, 81 ir 82 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją). Nacionalinio leidimo gyventi šalyje suteikimas vaiko, kuris yra Sąjungos pilietis ir kurio įprastinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, vienam iš tėvų atitinka šiuos tikslus, nes leidžia išsaugoti šio vaiko šeimos gyvenimą šios valstybės narės teritorijoje ir palengvinti jo šeimos integraciją šioje valstybėje narėje, juo labiau kad tokiu leidimu gyventi šalyje siekiama leisti vykdyti tėvų valdžią šiam vaikui, taigi iš principo tol, kol vaikui taikoma ši valdžia.

45 Taigi vienodo požiūrio principas, sukonkretintas Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią reikalaujama, kad panašioje padėtyje esantys asmenys būtų teisiškai vertinami vienodai, turi būti taikomas esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje.

46 Pagrindinėje byloje neginčijama, kad leidimas gyventi šalyje, kurio prašė FL, jam nebuvo išduotas vien dėl to, kad jo vaikas neturi Vokietijos pilietybės, be to, FL atitinka kitas Vokietijos teisėje numatytas leidimo išdavimo sąlygas pagal *AufenthG* 28 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 3 punktą. Darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamomis nacionalinės teisės normomis

tiesiogiai diskriminuojama dėl vaiko pilietybės, todėl jos prieštarauja Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 1 daliai, nes pagal jas vienam iš vaiko tėvų, kitos valstybės narės piliečiui, nesuteikiama teisė gyventi šalyje tam, kad jis galėtų vykdyti tėvų valdžią šiam vaikui, nors esant tokiai situacijai Vokietijos pilietybę turinčio vaiko vienam iš tėvų, kitos valstybės narės piliečiui, leidžiama būti Vokietijos teritorijoje tuo pačiu tikslu.

47 Šios išvados nepaneigia Vokietijos vyriausybės per teismo posėdį pateikti argumentai, kad *AufenthG* 28 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 3 punkte numatyta teise gyventi šalyje siekiama apsaugoti Vokietijos piliečių konstitucinę teisę laisvai gyventi Vokietijoje, t. y. tikslą, kuriam prieštarautų situacija, kad vaikas vokietis prireikus turėtų išvykti iš savo kilmės šalies, jei vienas iš jo tėvų, užsienietis, neturi teisės gyventi šalyje, ir dėl kurio Sąjungos piliečių, kurie nėra Vokietijos piliečiai, padėtis būtų kitokia, nes teisės gyventi šalyje nesuteikimas nereikštų, kad jie turi išvykti iš savo kilmės šalies.

48 Iš tiesų, net jei Sąjungos pilietis, kuris nėra Vokietijos pilietis, neturi tokios konstitucinės teisės ir tam, kad galėtų pasinaudoti teise gyventi šalyje pagal Direktyvą 2004/38, turi paisyti šioje direktyvoje numatytų naudojimosi šia teise sąlygų, vis dėlto tol, kol paiso šių sąlygų, jis, kaip ir Vokietijos pilietybę turintis Sąjungos pilietis, turi teisę laisvai gyventi Vokietijos teritorijoje, todėl jų situacijos yra panašios; patikslintina, kad siekiant taikyti vienodo požiūrio principą reikalavimas, jog situacijos turi būti panašios, reiškia ne tai, kad situacijos turi būti identiškos, o tik tai, kad jos turi būti panašios (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 26 d. Sprendimo *MB (Lyties pakeitimas ir senatvės pensija)*, C-451/16, EU:C:2018:492, 41 punktą).

49 Taigi dėl tokių teisės normų, kaip nurodytos šio sprendimo 46 punkte, vienas iš Vokietijos pilietybės neturinčio vaiko tėvų turi teisę gauti leidimą gyventi šalyje pagal Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 1 dalį, kad galėtų vykdyti tėvų valdžią savo vaikui, tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios pagal šias teisės normas taikomos Vokietijos pilietybę turinčių vaikų tėvams užsieniečiams.

50 Nagrinėjamu atveju leidimu gyventi šalyje, kurį FL prašo išduoti, kaip matyti iš šio sprendimo 43 ir 44 punktų, galiausiai siekiama leisti jam, kaip vienam iš tėvų, kuris nėra priimančiosios valstybės narės pilietis, vykdyti tėvų valdžią vaikui, kuris nuolat gyvena šioje valstybėje narėje, ir taip išsaugoti šio vaiko šeimos gyvenimą Vokietijoje ir jo laisvę judėti ir gyventi Vokietijos teritorijoje, nes šis vaikas turi ne Vokietijos, o kitos valstybės narės pilietybę. Jeigu tokio vaiko vienam iš tėvų negalėtų būti suteiktas leidimas gyventi šalyje pagal nacionalinę teisę, kurį gali gauti tos valstybės piliečio tėvai, būtų pažeistas vienodas požiūris į šį vaiką (pagal analogiją žr. 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Chief Appeals Officer ir kt.*, C-488/21, EU:C:2023:1013, 66–69 punktus).

51 Be to, šio sprendimo 46 punkte nurodyta diskriminacija negali būti pateisinama atsižvelgiant į Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalyje numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, nes atitinkamo vaiko teisė gyventi šalyje nepatenka į šioje nuostatoje nurodytus atvejus.

52 Antra, dėl pasekmių, kylančių išdavus leidimą gyventi šalyje remiantis tik nacionaline teise, šio sprendimo 28 punkte priminta, kad nagrinėjamu atveju pagal Vokietijos teisę asmuo, turintis pagal *AufenthG* 28 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 3 punktą išduotą leidimą, taip pat turi teisę prašyti skirti socialines išmokas pagal SGB II. Vis dėlto FL atsisakyta skirti šias išmokas, motyvuojant tuo, kad jis neturi kitokios teisės gyventi Vokietijos teritorijoje, išskyrus kaip darbo ieškantis asmuo.

53 Tiesa, pats FL gyvena šios valstybės narės teritorijoje „pagal Direktyvą 2004/38“, konkrečiau kalbant, pagal jos 14 straipsnio 4 dalies b punktą, kaip darbo ieškantis asmuo. Šios direktyvos 24 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms aiškiai leidžiama nukrypti nuo vienodo požiūrio principo ir atsisakyti skirti socialines išmokas asmeniui, kurio teisė gyventi šalyje grindžiama šio 14 straipsnio 4 dalies b punktu.

54 O jeigu FL būtų suteikiamas leidimas gyventi šalyje, kurio jis reikalauja pagal *AufenthG* 28 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 3 punktą, pirmesniame punkte išdėstyti argumentai nepaneigia jo teisės gauti socialines išmokas pagal SGB II.

55 Nors nacionalinės teisės aktų leidėjas, remdamasis Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, gali atsisakyti skirti šias išmokas FL dėl to, kad jis turi teisę gyventi nacionalinėje teritorijoje tik ieškodamas darbo, jis gali prašyti skirti šias išmokas kitu pagrindu (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Jobcenter Krefeld*, C-181/19, EU:C:2020:794, 70 punktą).

56 Ši nukrypti leidžianti nuostata, kiek tai susiję su socialinės paramos išmokomis, taikoma tik asmenims, turintiems teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, pirma, pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalį (ne ilgiau kaip tris mėnesius) ir, antra, pagal šios direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punktą ilgiau kaip tris mėnesius, kai jie ieško darbo.

57 Darytina išvada, kad minėta nukrypti leidžianti nuostata netaikoma, kai suinteresuotojo asmens vaikas turi teisę gyventi šalyje pagal Direktyvą 2004/38, ir ši teisė nėra viena iš nurodytųjų pirmesniame punkte.

58 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/38 24 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias nacionalinėje teisėje numatytas leidimas gyventi šalyje siekiant vykdyti tėvų valdžią negali būti išduotas Sąjungos piliečiui, turinčiam tėvų valdžią savo nepilnamečiui vaikui, vien dėl to, kad vaikas, nors ir yra Sąjungos pilietis ir gyvena šios valstybės narės teritorijoje pagal šią direktyvą, neturi jos pilietybės.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 24 straipsnis

turi būti aiškinamas taip:

pagal jį draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias nacionalinėje teisėje numatytas leidimas gyventi šalyje siekiant vykdyti tėvų valdžią negali būti išduotas Sąjungos piliečiui, turinčiam tėvų valdžią savo nepilnamečiui vaikui, vien dėl to, kad vaikas, nors ir yra Sąjungos pilietis ir gyvena šios valstybės narės teritorijoje pagal šią direktyvą, neturi jos pilietybės.

Parašai.